

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
Előfizetésiára: Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K. Tanítóknak és Jegyzőknek 6 K.
Egy szám ára 16 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Árpád-utca 3. sz. — Megjelenik minden vasárnap.
Nyilttér soronként 50 fillér.

A megyei segélyakció.

Székelyudvarhely, aug. 16.

Az Udvarhelymegyét ért árvizkárok mérvéről a megyei közigazgatási bizottságban előadott alispáni jelentés részletesen beszámol. A jelentés megállapítja, hogy a mult napokban, ránk zudult felhőszakadás Zetelakától és Máréfalvától le egészen Újszékelyig, a megye alsó széléig, mily rettenetes rombolást vitt végbe. A mult hetekben lezajlott árvizek s a nyomában járó földcsuszások rettenetes kárait jóformán még meg sem állapítottuk, máris olyan árviz seprtt végig a vármegyén, melynek szennyes hullámaiba ezek munkájának minden gyümölcse, az anyaföld termésétől a lakóházig minden, de minden odaveszett.

Igy szegény, sorsajuttotta népünknek különös érdekét képezte, hogy Udvarhelymegye az árvizkárosult vármegyék közé soroztassék, mert az esetben az országos és bizonyára jelentős eredménnyel járó gyűjtésből egyforma arányban fog a másik kilencz árvizkárosult megyével részesülni. Éppen azért Ugron János főispán a miniszternél intervénált, hogy Udvarhelymegyét az árvizkárosult megyék közé felvegyék. A főispán akciója teljes sikerrel járt, amennyiben Sándor János belügyminiszter a napokban kelt levelében értesítette a főispánt, hogy kérésének eleget tett s intézkedett, hogy Udvarhelymegye is

részcitessék az országos gyűjtés eredményéből.

Jelentős eseménye a bevezetett segélyezési akciónak, hogy ugyancsak Ugron János főispán előterjesztésére a belügyminiszter kiállításba helyezte, hogy Lovéte község részére kamatmentes államkölcsön fog folyósítani és hogy az új építkezések megkezdése előtt a miniszter egy geológus küld ki Lovéte-re a talajvizsnyok megvizsgálása végett.

A vármegyénket ért károk közt jelentékeny szerepet játszik a közutak állapota. Az államépítészeti hivatal főnöke és a miniszter kiküldött mérnöke a közutakat, mint jelentettük, már beutazták s a kárt 170 ezer koronában felvették. Reményünk lehet rá, mint a közigazgatási bizottság ülésén a főispán bejelentette, hogy ezen összeget a kereskedelemügyi miniszter egészében folyósítani fogja, mi által jelentős munkaalkalomhoz jut inséges népünk.

A Bágy községnek kért 25,000 és Gagy községnek kért 13,500 K kamatmentes államkölcsönöket a belügyminiszter már meg is adta, illetve megadását kiállításba helyezte, mi a mostani pénzsűk világban megbecsülhetetlen segítséget jelent. A miniszter intézkedésére a Székelyföldi kirendeltség ezeken kívül Bágy községnek 1500 K, Gagynak 2000 K, Zsáknak 1500 K, Kőröspataknak 1000 K, Bözödújfalunak 1000 K, Kadicsfalva, Szentkirály és Fenyédnek 1500 K-t. küldött a fő-

ispán kezéhez, míg a belügyminiszter a megrongált házak helyreállítására 4800 K-t folyósított. Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár 500 koronás adománnyal sietett a sorsajuttotta nép segítségére. A földművelésügyi miniszter ezeket megelőzőleg 6000, a Józsvi egyesület 1300 K-t folyósítottak a nyomor pillanatnyi enyhítésére.

Szóval, a segélyezési akció a maga erőségében kezd kibontakozni, jóllehet ez még távolról sincsen arányban azzal az alig felértékelhető kárral, mely népünket sújtotta, virágzó szép községeket tett jóformán sönkre és kenyeret termő földeket hold számra röppert el — miért is a segélyezési akció itt meg nem állhat. A társadalom minden egyes tagja meg kell hozza ha fillérekben is a maga áldozatát, hogy szerencsétlenségbe jutott embertársainkon bár megközelítőleg segítve legyen.

Am a segélyezési akcióval egyidejűleg komoly munkát kell bevezetni a jövő baleseteinek lehető kiküldésére. A Küküllő medrének és a hegyi patakoknak szabályozása immár el nem maradhat, mert ennek hiányában a város és vármegye az árviz állandó prédája — miért is e kérdés valamelyes megoldása elodázhatatlan. A mostani mementonál is keservebb az a tanulság, hogy az árvizveszedelem ellen való védekezésre és mentésre sem a a megyében, sem a városon a legelemibb felkészültség sem volt található s hogy ezek élete függött attól, hogy nem-e jön valam-

RÉGI IRÁSOKBÓL.

Tűz és víz.

Közlő: Dóczy Lajos, tm. főlevéltárnok.

Megsemmisítésre szánt öreg írásai a közigazgatásnak, kik nem sokára újból a papíralomba kerültek, de sok nyomorúságáról, könnyhullatásáról beszéltek a szegény embernek. Nemcsak egyeseknek, hanem sokszor egész községeknek.

A mostan kezében levő jó könyvre hízott aktacsomagból azért akarnék itt egyet-mást foljegyezni, mert ugyanazon nagyközségünknek pusztulásáról beszél, amelyiket éppen az idén is ért egy másik elemről csaknem utolsó végveszedelem. Módot adván a gyöngye emberi nemnek azon való elmélkedésre, hogy melyik hát fékveszettségében a veszedelnesebb elem, a tűz vagy a víz.

Nem nagyon régi a dolog, nincs egy emberöltő messzeségben, még sokan vannak, akik rá emlékeznek s talán csak azért érdemes feljuttítani, hátha jobban megindulnak a könyörületesség szívük s tömörülnek a segélyezésre.

Sokan emlékezhetnek a nagy csapás által sújtott községben, akik átéltek a nagy veszedelmet és sokan a megye társadalmában, akik fiatal erővel vettek részt a szerencsétlenek segélyezésében. Sőt a segélyakciót is az az ember vezette, mint a vármegye alispánja, aki ma is, mint első vezető ember, a legjobban szívén viseli szegény székely népe sorsát.

Az ő tolla adta hírül a veszedelmet az országának, s az ő kezében állt a segélyt a magyar társadalomtól, még pedig igazi szívhez szóló levélben, aminek alábbi bekezdéséből tudjuk meg, hogy a vármegye népét ért sok csapás közül melyikről léssen szó.

„Udvarhelyvármegye legvirágzóbb székely községe, Lovéte nagyközségnek háromnegyed része folyó hó 8-án tűzvész áldozata lett. Mintha egy óriás kéz egyetlen mozdulattal törülte volna el a földszinéről, helyét behintve hammuval s pernyével. Csak egy-egy megfüstösödött fekete falrészlet, egy-egyszázados élőfa megezenesült csonka törzse mered fel szemünk előtt a nagy kiterjedésű gyászlepelből, mellyel a tűzvész, a jönlét virágzó helyeit, az ősi székely portákat botakarta.”

1894. július 8-án történt a nagy veszedelem. Szép, derűs vasárnap reggel virradt a dolgos községre, az emberek vidáman mentek és tértek haza a templomból, mikor észrevették egy elhagyott csernek a lángragyuladást. Nagy volt az ijedelem, de még nagyobb lett akkor, midőn nagy hirtelen, a lábrakapott tűznek segítő társa érkezett, irtozatos orkán és forgószél alakjában.

Végveszedelem borult a szegény községre. Az emberek ész nélkül szaladgáltak, sokan menekülni sem tudtak, így egy sajnálatraméltó anya, kit egy égi ház pinczéből hozott ki Simon Mihály csendőrmester, nem tudta megmondani, hová tette le csecsszopó gyermekét s a bátor csendőrnök, ki a gyermek keresésére ismételtén az égi háza ment, nem találva a kicsinyt, a nélkül kellett visszatérnie.

A kiszállt bizottság jelentése beszámol, mit vesztett akkor egy pihenésre rendelt vasárnapon a szerencsétlen nép.

„Elégett 273 gazdnak 210 háza és 523 gazdasági épülete. Meghalt 6 ember, nehezebben sebesült 30, a könnyű sebesültek száma nem tudható. Elégett 16 drb. marha, 5278 apró háziállat és összes ingóságok, butor, ruházat, gazdasági eszközök, élőlmi czikk, szóval minden, még a készpénz is. A kár értéke eddig 410,640 frt. o. é.”

A losujtott népnek gyorsan segítségére sietett gazdag és szegény, maga az alispán rövid pár

hó alatt 5712 frt. 29 krt. osztott ki, mint a hozzá begyűlt segélyt. Gyűjtöttek mindenféle módon, nem hagyatván figyelmen kívül azon sokszor bevált módszer sem, mely a vigadni kívánókat adóztatja meg a szűkölködők javára.

Udvarhelyen a Szekei fűrdőn tánczoltak az égettek javára, az azóta már régen mamákká lett akkori leányok, de e téren legjobban kitett magáért a jó Székelykeresztur nagyközség.

Augusztus 12 én olyan mozsárfűgy és piactoly durranások költöttek fel a békés szunnyadókat, aminőt a 48 as időkét átélő öreg honvédek is csak a szolnoki csatában hallottak. Ez volt a kezdet a lovéteik javára rendezett nagy népünnepélynek, amelyre a környékből és még Udvarhelyről is begyűlt közönség fölvirágozott vonaton s hosszú kocsiorkokban érkezett az ünnepelő városba.

Nagy volt a siker és az égettek számára szépen gyűlt a pénz és én, mielőtt az ide vonatkozó írásokat bekötőm a többi immár halálra menő levelek közé, meg nem állhatom, hogy az akkori helyi poétának, kinek ugyan több tréfás versét is őrizi a levéltár, a versenyre hívó, s a nagy plakátokon a versenyek dijaival s a bírálók neveivel együtt kinyomatott versét ide ne írjam.

„Zenekarversenyben a ki jobban húzza
S mi fő, hegedűjét vonóval nem nyúzza,
Az a sok koronát biztosan behúzza,
S még se bogosodik meg neki az uja.

A róka versenyben, kinek orra, lába
A lyukat és utat gyorsabban bejárja,
Annak két koronát öti meg a sebért,
Hogy kedvvel használja szagló instrumentját.

A ki a galambot Gyegesen lelővi,
Franciaia pezsgóval magát leböttheti
Ki a csördögölőt Gyegeseben járja,
Az a boldog tánczost 200 fillér várja.

Fel a versenyre most, ne hagyj el, ób remény,
Mert itt a jutalom nemcsak szoros lépény,

ról egy újabb felhőszakadás. Igaz, az árvíz ellen alig van védelem, de egy folyómentl, patakotól átszelt megyét és várost így kitenni a pusztá véletlen esélyeinek, ez könnyelműség, s az így nem maradhat.

A megyének kára mintegy két millióra rug, míg magának Székelyudvarhely városnak a kára közel 20 ezer korona, amit jó részben a Vargapatak okozott. Ezt a szencsátlen kicsi szennyes árkat a parttulajdonosok olyan formában szűkítették össze, a hogy az nekik éppen tetszett, s ezt halmozta maga a város, amikor az Böt-vös-utcai hidat olyan alacsonyra szállította le, hogy merő képtelenség, miszerint az közép-mennyiségű víznél is bajt ne okozzon.

Amig a patak medrét önkényűleg állapították meg, az alatt teljesen el lett mulasztva a Küküllő partjának biztosítása. A víz vad szeszélyének van kitéve az egész határ, s a féltve őrzött kis sétatérünkben is — pedig ennek szomszédságában középületek építése van tervbevéve — akkor és annyit vághat le a víz, amennyi éppen tetszik. Innen van aztán, hogy ma holnap egynegyede már oda a sétatérnek s illuziórussá lett a Korcsolya-egylet jégpályájának használhatósága is, mely a sok víz következtében a tölire víz nélkül fog maradni. A Küküllő szabályozatlansága az okozója a városon felül és alól való rombolásoknak is.

A Küküllő, ugyszintén a várost átszelő Varga-patak szabályozását föltétlen sürgősen meg kell oldani. Ez irányban bizonyára készséggel jön a kormány is támogatásunkra. Ezt egy jóra való vármegye szerencsétlen népének minden érdeke követeli.

Felmentések a hadgyakorlatok alól.

Székelyudvarhely, augusztus 16.

Súlyos aggodalmot okoz árvíz sújtotta néplünek, hogy most, amikor az árvíz végig söpört a vármegyén s nyomán letarolt földek, összeomlott házak, tönkrement eskizszeneciák keletkeztek száz és száz számba: — akkor a nyári hadgyakorlatokra való tekintettel a férfi nép, a javakorabell munkaerő — katonának kell, hogy bevonuljon.

Ezen a lehetetlen helyzeten kívánt *Ugron János* Udvarhelymegye főispánja segíteni. Szeretetteljes gondoskodása meglátta, hogy az magában egy újabb veszteséget jelent, hogy amikor a munkás kezekre kétszeresen szűkég van, akkor száz számba hagyják itt a felborult házakat, az eliszapolt udvarokat, a kétágbesett asszony év gyermek népot és menjenek katonáskodni hét számba. Ebből kifolyólag a honvédelmi miniszternek előterjesztést tett, hol megértették a főispán intenczióit s a dolgot a következő átirattal kedvezően elintézték:

Udvarhelyvármegye Méltóságos főispánjának.

Vonatkozással a nemténylegeseeknek az idej fegyvergyakorlata felmentése tárgyában a m. kir. honvédelmi miniszter urhoz intézett beadványára, hivatalos tisztelettel értesítem Méltóságodat, hogy az alárendelt hadkiegészítési kerületi parancsnokságok utasítva lettek, hogy az árvíz által súlyosan károsodott községekben nem ténylegeseeknek a fegyvergyakorlat aluli felmentéseket tartalmazó kérvényeiknek — a meny nyiban azok politikai részről igazolva vannak — helyt adjanak.

Nagyszében, 1913. augusztus hó 13-án.

KÖZIGAZGATÁS.

A közig. biz. üléséből.

— Egy hó közigazgatása. —

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága 13-ikán tartotta aug. havi ülését *Ugron János* főispán elnöklétével.

Tárgysorozat rendén elsőnek *Dr. Paál Árpád* helyettes alispán tette meg jelentését. Megemlítette, miszerint július hóban 854 ügydarab érkezett iktatóra, melyből 804 nyert elintéztést. Egy évre utlevél 91 adatot ki. Részletesen beszámolt a megyét ért árvízjárokrol s a bevezetett segélyakzióiról. A megyét közelről érintő jelentést másik helyen egész terjedelmében közöljük. Az árvászek jelentését *Br. Orbán János* ülnök terjesztette elő. Eszerint az árvászeknél az 1128 elintézendő ügydarabból 961-et láttak el. A gyámoltak száma 13407, a gondnokoltaké 238, az ügygondnokoltaké 721. *Dr. Lengyel József* m. főorvos jelentette, hogy a közegészségügy kedvező volt; a megye területén mindössze 34 hevenyfertőző beteg volt bejelentve; a közkórházban 172 beteg részesült ápolásban, kik közül hó végével 72 maradt vissza.

A kir. tanfelügyelő jelentését *Chalupka* Rszdó s. tanfelügyelő terjesztette elő. A jelentés szerint a vallás- és közokt. miniszter Nagy Kornélia, turkevei állami polgári leányiskolai helyettes tanitónót a székelyudvarhelyi állami polgári leányiskolához segédtanitónóvé; Holzmann Berta, székelyudvarhelyi állami polgári leányiskolai helyettes tanitónót ugyanezen iskolához segédtanitónóvé; Gyórfi Erzsébet, okleveles tanitónót a gypesi, Hermann Lajos, székelykeresztúri állami tanítóképző intézeti nevelőt a kénosi, Becsák János, okleveles tanitót az agyalfalvi és Nagy Géza, okleveles tanitót a bözdüjfalvi állami elemi iskolához rendes tanitónó, illetve tanitónóvé; Marosi Mátyás, nagykadácsi községi elemi iskolai tanitót Tordaaranyosvármegyében a torozkőszentgyörgyi és Patakfalvi Izsák, ravai unitárius elemi iskolai tanitót Nagyöküllővármegyében a datki állami elemi iskolához rendes tanitónó kinevezte. Áthelyezte: Telekés Csemez Jolán, székelyudvarhelyi állami polgári leányiskolai tanitónót a kispesti állami polgári leányiskolához; Benedek Igácz, agyalfalvi állami elemi iskolai tanitót Szilágyvár-

megyében a krasznai, Fazakas Dénes, bözdüjfalvi állami elemi iskolai tanitót Nagyöküllővármegyében az örmösi, Szeitz Margit, felsősófalvi állami elemi iskolai tanitónót Marostordavármegyében a gödömesterbázi, Gencsy Ferenc, korondpápataki állami elemi iskolai tanitót Marostordavármegyében a marosbélvi, Endes Klára, marosvásárhelyi állami elemi iskolai tanitónót a felsősófalvi, Horváth András, Nagyöküllővármegye bürkösi állami elemi iskolai tanitót az ujszéki és Benedek András, Ugocsavármegye gödénybázi állami elemi iskolai tanitót az olaszteleki állami elemi iskolához. Pogány Pál, székelykeresztúri állami tanítóképző intézeti megbízott nevelő ezen állásából végleg elbocsátott. Az erdeki ágost. evang. elemi iskolától Falk Gusztáv tanító a homoródbenei ágost. evang. elemi iskolához távoznán, helyébe Ungár Károly, szászánadosi tanító választott meg. Hodgyai Albert, kecsеткиfaludi református elemi iskolai tanító 35 évi szolgálata után f. évi szeptember hó 1-től évi 1800 koronával nyugdíjaztatott. Végül jelentette, hogy a miniszter beleegyezett abba, hogy a székelyudvarhelyi róm. kath. elemi fiúiskolánál most szeptember hótól a harmadik szerzetes tanitói és a lövétei róm. kath. elemi vegyes iskolánál az ötödik tanitói állás szerveztessék.

Homolay Lajos kir. pénzügyigazgató jelentette, hogy egyenesadóban 38233 K, hadmentességi díjban 461 K, bélyegdíj és jogilletékekben 18585 K, italmérsi illetékekben 51091 K, dohányjövédékben 49919 K folyt be.

A kir. ügyészség jelentése után *Leichtner* Gyula az épít. hivatal főnöke tette meg jelentését. A közutakon az árvizek lényeges árokot okoztak, a forgalom számos helyen megakadt. A lövétei hegycsuszás az ott átvonuló közutat is teljesen tönkretette; katonai munkaerővel elérhető volt a momentán veszély elkerülése; Lovétén most is érezhető a föld lassu mozgása. A főispán intézkedése folytán egy bizottság szállt ki a helyszínére s egy itt, mint az egész megye területén az utkarók megállapítva lettek. A méréfalvi betonhid elkészült, s az utpítések mindenfelé folyamatban vannak. A műtárgyak építésére hirdett árlejtések eredménytelenül jártak, így a munkálatokat házilag kell elvégezni. E jelentéssel kapcsolatosan *Dr. Paál Árpád* főjegyző kérdést intézett az épít. hivatal vezetőjéhez, ha vajjon Méréfalván nem az új beton hid összeszűkítése okozta-e az árvizet? *Elnök* főispán a műtárgyaknak lassan való építését kifogásolta, mivel annak folytán érzékeny forgalmi akadályok állanak elő. *Leichtner* főmérnök: A méréfalvi hid a régi nyílás szélességében épült és hozzá magasítva lett; ha tehát itt mégis az elmosott épületek vizelzárását okoztak, annak oka abban van, hogy a tizenhat méter nyílású vasbeton hid építési alátámasztó oszlopai még bonnvoltak. A főmérnök válaszáat a bizottság tudomásul vette.

Zonda József állategészségügyi felügyelő jelentette, hogy az állategészségügy a sertéses kivételével, kedvező volt. Végül a közigazdasági felügyelő jelentését terjesztette elő *Fördőgh* Zoltán h. főnök, melyben gyarló gazdasági állapotokról számolt be.

Dr. Paál Árpád főjegyző ismertette a megye folyó év első feléről a miniszternek teendő jelentését. A jelentésben a bizottság kéri a brassói kultur-mérnöki hivatal áthelyezését és a kopár hegyoldalak nagyobb értékben és fokozottabb eréllyel való befásítását. — A bizottság *Ugron Zoltán* és társainak a fiatfalvi mezei és erdei közbirtokosságnak legeltetési átjáró engedélyezése ellen beadott felebbezésére, a birtokosság határozatát megsemmisítette. Krailik Irén illetőségének megállapítása ügyében hozott alispáni véghatározatot, a városi tanács felebbezése folytán feloldották. Az árvászek előterjesztésére a törvényhatóságnak javaslatot tesz a bizottság az árvai pénzek egy részének takarékpénztárrilag való kezeltezésére. Elekes Nándor jegyző által egy alispáni elutasító végzés ellen beadott felebbezését elutasították. Székelyudvarhely városnak az árvai kölcsönök kamatainak a pénzpiacz mérvéhez 5-ről 6%-ra való felemelését jóváhagyták. A Balázska Károly építkezési ügyében hozott alispáni határozat ellen a polgármester által beadott felebbezésnek helyet adtak, azonban az ügy végleges elintézését függőben tartják. Egy néhány gyógydíj és adóügy elintézése után a gyűlés véget ért.

Az árvízkarosultak javára az Udvarhelymegyei takarékpénztár 500 K-t az alispáni hivatalhoz, *Szent* Bálint miniszteri tanácsos, kir. pénzügyigazgató a főispán kezéhez 50 K-t adományozott.

Hanem közepében szép fényes korona,
Boldog lesz az, ki azt zápjára kaphatja.

Találd meg ügyesen a szép tüzes kakast,
És jutalmul kapsz te egy nagy aereg kakast.
Sík az árcoczfája, nehéz kusznai ráje,
Fiuk ne hagyjátok! Szép díj vár reátok.

A ki a nők közül kiválik szépségben,
Arany fölönföggöt kap ó a fülében,
S e mellett lesz neki oly kitűnő birt,
Biztosan férjhez megy egy fél esztendőre."

A lelkiismeretes bírálók a nyertesek neveit is följegyezték az írások között. Az utolsó versenyben *Simó Anna* és *Szabó Ida* voltak azok, akik a sok szép leány közül elvitték a pálmát.

... Ismét megnehezült az idők járása a székely nép fölött. Soknak el kell hagyni a Csaba királyfi által, az ósanya sírján, a Rika hogy ormán kijelölt határokat. Feledésbe mentek az ósvézér szavai, melyekkel elbucuzott itt hagyott népétől: „Meddig a tűz hideg nem lesz, meddig a folyó le nem foly, meddig télre tavasz derül, meddig égből jön az áldás, addig hű népem itt *székely*.” A hős Csaba vezér pedig, ki a nehéz időkben annyiszor sietett halott vitézeivel a hadak útján elhagytó népéhez, nagyon mélyen alszik, vajjon föl fog-e ébredni valaha.

Mit akartok?

Mit akartok? Hissen ha a
Földön járna,
És az ember sejtés helyett
Tisztán látna,
S nem imádná senki sem az
Istent térdén, —
Nem lenne a hit se többé
Értény, — érdem!

Álhírek a közigazgatási reformról.

A kormány félhivatalos könyomatosa: a Budapesti Tudósító a belügyminisztérium felbatalmazása alapján megczáfolja azokat a híreket, melyeket egy könyomatos újság jelentése alapján a napilapok is átvettek és amely hírek a városi törvény állítólagos rendelkezéseit ismertették. A magunk részéről már hetekkel ezelőtt rámutattunk arra, hogy úgy a városi, valamint a vármegyei reformokról állandóan és rendszeresen hamis hírek

kerülnek forgalomba, ami annyival is inkább értelmetlen, mert ez idő szerint kodifikálási munkálatokról voltaképpen még szó sem lehet, miután az illetékes tényezők egyelőre még odáig sem jutottak, hogy a reformjavaslatok általános irányelveire nézve megállapodásra juthassanak. A komoly és rendszeres közigazgatási reformtárgyalások csak szeptember havában fognak megindulni, úgy, hogy ez év vége előtt még a főbb irányelvekre nézve sem lehet kilátás végleges megállapodásra.

Hivatalos jelentés az árvizről.

— Az alispán-helyettes jelentése a közig. bizottságnak. —

Az elemi csapások Udvarhelymegyében múlt hó közepé óta léptek fel ijesztő mértékben jég-esők, felhőszakadások, földcsuszamlások és árvizek alakjában. Nincs egyetlen községe se a vármegyének, melyet egyik-másik elemi csapás meg ne látogatott volna, s a tavalyi rossz termés és inséges jellegű esztendő után ezek az új keserves megpróbáltatások kibírhatalan veszedelem erejével hatnak.

A jégverések Bágy, Szentábrahám, Gagy, Kismedesér, Magyarzsákod községekben jelentek meg, ujabban e hó 8-án Küküllőkeménfalva és Márafalva községekben is. Legsúlyosabban Bágy, Gagy és Magyarzsákod szenvedett, hol méteres jégvéregek állottak másnap is a határon.

A felhőszakadások s ezzel kapcsolatos árvizek a Nagyküküllő alsó partmentén, a Küsmöd, Gagy, Nyikó, Korond és Homoród mentén levő minden községet végigjártak. Legsúlyosabban érintették Bözödujfalu, Kőrispatak, Szentábrahám, Székelykeresztúr, Nyikómalomfalva, Korond és Parajd községeket, hol a hirtelen áradások a községek jórészt elborították, épületeket, utakat és hidakat, sőt Székelykeresztúron több holdnyi terület teljes birtokrészeket is eladortak, emberek életét órákon át veszélyben tartották, s Korondon több emberéletet áldozatul is követeltok.

A földcsuszamlások a vármegye különleges elemi csapásaként minden vidéken mutatkoznak. Száz holdas és ennél nagyobb területű határrezek eltolódásáról és megrokkánásáról múlt hóban 12 községből érkezett hír, ujabban pedig 8 községből jelentettek súlyosabb jellegű talajmozgásokat. Egyenesen katasztrófális erővel lépett föl a földcsuszamlás Lövétén, hol a múlt hó 16-án és ezeket követő napokon 75 házat s mintegy 100 gazdasági épületet rombolt össze és tett lakatlanná az az alattomos csapás. Ujabban ismét azt a jelentést kaptam, hogy augusztus 9-én újabb huzrombolást okozott a lövétei földcsuszamlás. Épületeket rontó erővel a talajlódulás még Magyarhermány és Magyarzsákod községben lépett fel, míg az utakat nagyobb hosszúságokban megbontó erővel Székelyudvarhelyen túl a Szejkefűrdő előtt, továbbá Székelypálfalván és Kecskisfaludon, ujabban pedig Fenyéd és Márafalva között jelentkezett. Az épületeket fenyegető jelleggel Siklódon és Süköbön mutatkoznak a földcsuszamlás előjelei. A határok nagyrészt összegyűrőd, elsüllyesztő s mocsárrá higitó módon lépett fel Gyepesen, Homoródtremotén és Székelybetlenfalván. Ezek mind feltűnőbb jelenségei a földcsuszamlásnak, de ezeken kívül szinte minden községünkben vannak kisebb méretű rétegomlások, melyek így az egész megye területére nézve hirdetik talajunk bizonytalan összefüggését. Együttal pedig jelenleg is ezer zavart okoznak a birtokviszonyokban, eltekintve attól, hogy a termés kilátásokat is mintegy elnyelik.

Az árvizek elemi csapása a múlt havi felhőszakadásos, gyors lefutású árvizek után csak ebben a hónapban érkezett meg a Nagyküküllő és mellékvizei túltelésével. Augusztus 8-án és 9-ikén dult ez az áradat, órákig tartó elöntés alá juttatva a Nagyküküllő felső vidékén Zetelak, Küküllőkeménfalva, Fenyéd, Márafalva,

Székelybethlenfalva, Kadicsfalva, Tibód és Szentkirály községeket, Székelyudvarhely 6 utcáját, az alsó vidéken pedig Felsőboldogfalva, Bikafalva, Bözög, Kisgalambfalva és Ujszékely községeket, s emellett újból megjárta a Nyikó menti községeket, hol különösen Szentléleken fenyegetett nagyobb életveszedelemmel. Legsúlyosabban károsodtak Kadicsfalva, Fenyéd és Márafalva községek, honnan számos házat, belső felszerelést, házi állatokat hordott el az áradat, s Kadicsfalván két nagyobb gyermeket meg is fullasztott. Az utak végzetes megromlására állott meg Márafalván, Küküllőkeménfalván, Zetelakán és Bikafalván. Különösen Zetelakáról szükségesnek tartom megemlíteni, hogy ott a Nagyküküllő községek közötti töltéseinek szétrombolása miatt a folyó két népezebb utcán vágott új medret s még e hó 10-én is a visszahuzódás minden kilátása nélkül folyt mintegy 70 ház sora között.

A mi az eként ránk zuduló bajokkal szemben a szükséges közigazgatási teendőket illeti, ezek egyelőre ideiglenes jellegűek lehettek, a legsürgősebb helyreállításokra és a fellépett nyomorúságok enyhítésére szorítkozhattak. A végleges jellegű segítségnyújtás körvonalai is azonban kialakulóban vannak.

Lövétén egy katonai utászcsapat vezetésével s a közmunkaerő tömeges kirendelésével nagyobb szabású védőárkokat végeztettünk. Ugyanide az árvizkárokat helyszínelő miniszteri bizottság kiszállását kértük, s ezen a réven 5000 K segélypénz érkezett a pillanatnyi szükség enyhítésére. Felterjesztésemre a belügyminiszter ur is küldött 1000 K segélyösszeget, míg a főispán ur megkeresésére a székelyföldi kirendeltség 600 K-t a Józsvi Egyesület 1000 juttatott, s az erdélyi román. kath. püspök is segítséget nyújtott.

Bágy községnek a főispán ur közbenjárására 300 koronát, a Gagy községnek 800 koronát adott a Józsvi Egyesület. Ugyancsak a főispán ur közbenjárásával támogatott előterjesztésemre Bágy községnek 25.000, Gagy községnek 13.800 K kamatmentes államkölcsönt helyeztet kilátásba a belügyminiszter.

Az árvizkárokat helyszínelő miniszteri bizottság Lickl Károly gazdasági felügyelő és Szedlacek Károly kir. mérnök tagokból állott, kik részint a főispán ur, részint az államépítészeti hivatal, a gazdasági felügyelőség, a főszolgabírák és a magam kalauzolása mellett múlt hó 20 ikát követő napokban bejárták a megye leginkább sújtott vidékeit. A terméskárokat és utkárokat szemlélték meg nagyobb általánosságban. Ennek folyamánként a főispán urtól nyert értesülésem szerint ideiglenesen segélyül 13000 K pénzösszeg folyósítását határozták el a minisztériumokban. Ezenkívül a múlt hóban 170 ezer K értékűnek mutató utkárok fedezését is a kereskedelmi miniszter ur akként kilátásba helyezte, hogy a fedezetre szükséges összeget tavalyi államségélyünkben a saját tárczája terhére kölcsönveszi s egy év alatt nekünk megtéríti.

Bágy, Gagy, Szentábrahám, Kőrispatak és Magyarzsákod károsodásának ideiglenes pótlására meg a székelyföldi kirendeltség is utalt át összesen 7000 K-t a kereszturni főszolgabíró kezébe.

Az újabb árvizkárok dolgában is előterjesztésemre már történt annyi, hogy Kadicsfalva és Fenyéd részére a belügyminiszter urtól 1000 K érkezett, Márafalva, Bikafalva, Küküllőkeménfalva és Zetelak részére pedig a székely kirendeltség küldött 1500 K-t.

Az ideiglenes segélyekre tartozik annak megemlítése is, hogy a pillanatnyi szükségek enyhítésére a főszolgabírák, előjáróságok és egyesek gyűjtéseket végeztek.

A végleges jellegű segítségnyújtáshoz három irányban kerestünk módokat.

Mintegy 400 felhívást bocsátottam ki a törvényhatóságokhoz, pénzintézetekhez és egyletekhez segélyadományok nyújtásáért. Udvarhelymegyének ez a külön gyűjtése is némi eredményeket ígér, s az inségesek téli ellátásához valamit — habár keveset — ebből is lehet várni.

Hathatósabb segítyt várhatunk azonban abból az országos gyűjtésből, melyet a belügyminiszter ur indított 19102—913. sz. intézkedésével. Ebben az intézkedésben ugyan csupán Máramaros, Szatmár, Ugocsa, Alsófehér, Besztercenaszód, Hunyad, Kisküküllő, Szolnokdoboka és Marostorda vármegyék vettek a miniszter ur inséges területeknek, de 5770—913. és 6289—913. sz. felterjesztéseimben az országos segélymozgalomnak megyénk-re való kiterjesztését is kértem, s ez a kérésem meghallgatásra talált. A főispán urhoz érkezett értesítés szerint ugyanis a belügyminiszter egyes volt minket is az inséges vármegyék sorába felvenni és az országos segélymozgalom révén bejövő adományok tizedrészt nekük kilátásba helyezni. Ezt már a megyebeli végleges segélynyújtáshoz nagyobb tőkealakpént vehettük számításba.

Végül még az élelmiszerek természetben való ellátás módja is kialakulóban van. Erre nézve a főispán ur személyes közbenjárással hívta fel az illetékes kormánykorok figyelmét, s elvi megállapodás létesült, hogy az inséges lakosság mérsékelt áron és kölcsön kapjon szükséges mennyiségű gabonát. Csupán a kölcsönért való jótállás és a kiosztás czélzerű szervezése maradt kérdésben, de remélhető, hogy az ügy lényege e mellékes kérdések miatt nem fog megakadni.

A jelzett módok érvényesülésével a téli inség leküzdhetőnek mutatkozik, mert bár az érkező segélyek a károk nagyrésztének pótlására éppen nem lesznek elegendők, azért annyit mégis elérhetünk velök, hogy a kenyér és hajlék nélkül maradtok munkaképessége fenntartására segítsük. A többi pedig, amit a balors elvett, azt a jobb sorsért küzdő munkának kell pótolnia. A megye igyekszik, rá is van utjai miatt szoruló, hogy hó munkakalkulákat adjon. Ezenkívül igyekszik arra is, hogy a munkások alól meginduló földet okszerű és nagyszabású megkötési munkálatokkal visszatartsa, s a talajművelést a vizek rendszeres szabályozás alá vételével is megkönnyítse. A mostani segélyakciónak e munkaprogram következetes és szilárd kivételében kell majd kibontakoznia és megérlelnie.

Tisza István — a székelyek diszpolgára.

Jelentettük, hogy Etéd község képviselő-testülete a napokban tartott gyűlésében Tisza István gróf miniszterelnököt a község diszpolgárává választotta, egyben pedig hasonló eljárásra hívta fel a székelykereszturi járás valamennyi községét.

A járás 42 községe közül eddig Firtosmaratonos, Siménfalva, Kadács, Medesér, Bordes, Csab, Rava, Ujszékely, Alsóboldogfalva, Bözödujfalu, Bözöd, Székelyszállás, Vécze, Magyarzsákod, Erked, Nagykele, Kiakede, Batfalva, Nagy- és Kisgalambfalva, Kőrispatak, Székelykeresztúr, Csahétfalva, Tarcsafalva, Szentmihály, Benczéd, Kobátfalva, Etéd, Fiafalva, Magyarfelek, Szedorjes, Székelyszenterzsébet, Magyar-

andrásfalva és Gagy községek választották meg díszpolgárunknak Tisza Istvánt.

A járás itt fel nem sorolt községei is rövid időn belül tárgyalják az étéliek indítványát, s a mikor mindenik község megválasztotta Tiszát díszpolgárává, akkor az étéliek terve szerint közösen állítják ki a díszpolgári oklevelet és nyújtják át Tiszának.

A Székely Társaságok közgyűlése.

Székelyudvarhely, aug. 15.

Most küldte szét a Székely Társaságok elnöksége az Előpatakon folyó hó 25-ikén tartandó szövetségi nyolczadik rendes közgyűlés meghívót.

A tárgysorozat a következő: 1. A közgyűlés megnyitása délelőtt 9 órakor *Deák Lajos* királyi tanácsos, elnök által. 2. Elnöki előterjesztések, jegyzőkönyvvezetők és hitelesítők kiküldése. 3. A taggyűlések képviselőinek igazolása. 4. Titkári jelentés a Szövetség évi működéséről. Beterjeszt *Máthé József* főtitkár. 5. A székely néprajz és a székely néprajzi muzeum (Tervezet) czimén előadást tart *Dr. Hermann Antal* kolozsvári egyetemi magántanár, az EKE muzeum tb. igazgatója. 6. Előpatak fürdő fejlődése és története czimén előadást tart *Imets Ernő* fürdőigazgató. 7. Háromszékvármegye közoktatásügyének fejlődése 10 év alatt és mai állapota. Előadó *Papp György* királyi segédtanfelügyelő. 8. Háromszékvármegye mezőgazdasági ismertetése. Előadó *Sipos Samu* nyugalmazott árvaházi igazgató. 9. Számadasköltségvetés ügye. Előadó: *Hints Sándor* pénztáros. 10. Indítványok. 11. A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása. 12. A közgyűlés be-zárása.

A kik a közgyűlésen részt óhajtanak venni, legkésőbb folyó évi augusztus 12-ig multhatatlanul jelentésk be a Szövetség elnökségének Marosvásárhelyt.

A vendégek érkezése és fogadása augusztus 24-én lesz. A földvári állomáson déli 1 óra 15 perczkor, a sepsiszentgyörgyi állomáson délután 3 óra 29 perczkor.

24-én este 8 órakor ismerkedési estély lesz a fürdő nagyvendéglőjében. Közébed 25-én déli fél 2 órakor.

Kirándulások egyrészt Kovászna—Gyulafalva, másfelől Málnás, Bálványos és Tusnád fürdők irányában rendeztetnek, a viszonyok szerint lehető mérsékelt áron.

Segítő-napok.

— Egy jelentős indítvány. —

Székelyudvarhely, aug. 16.

Udvarhelymegye alispán helyettese, *Dr. Paál Árpád* főjegyző igen életrevaló ötlettel gondolja az árvizkárosultak javára a társadalmat magadóztatni. Azt javasolja ugyanis a Nőgyűlést, hogy a Gyermek-napok mintájára Segítő-napot rendezzen. A vonatkozó irítvány egész terjedelmében a következő:

Az udvarhelymegyei inség dolgában kiadott felhívásaimat ide mellékelve, azzal a tiszteletteljes kéressel küldöm meg, hogy a nagyérdemű egyesület legyen kegyes az inségek segélyezésének társadalmi mozgalmát megindítani.

Bátor vagyok a nagyérdemű egyesület figyelmét arra irányítani, hogy az évenkénti „gyermeknap” mintájára egész megyeszerte szervezhető egy úgynevezett „segítő nap”-ot, mely a nyilvános adakozások módszerével Udvarhelyvármegyei inségesei számára segítőneki alapot gyűjteni. A „segítő nap” intézménye a Jótékony Nőgyűlet vezetése alatt további években is fenntartható volna, hogy ebben az intézményben „Udvarhelyvármegye adományalapja” részére egy állandó, megzokott segélyforrás nyíljon.

A jelenlegi inség teljes megelőzésére és kivédésére természetesen nem lesz elegendő a mostani „segítő nap” se a megye társadalmának mostani szegénységétől kitalható egyéb adomány. De kiindulásnak elegendő lesz, s szép emléket állít a Nőgyűlet a maga érdemes működésének, ha ezzel a kiindulással a megyei adományalap állandósulását megteremti. Az adományalapnak a jelenlegi inséget orvosló

nagyobb tőkéje összehozásához országos gyűjtést indítottam, államsegélyeket kértem, s a kormány által indított országos segélymozgalom adományából való részesedésért folyamodtam. Ezekből a rendkívüli segélyforrásokból tehető adományalapunknak a mostani inségben való helytállása remélhető lesz, de további helytállásukhoz immár végső szükségként tűnik fel az a teendő, hogy ebben a megyében a jótékonyági hajlamok szerveződjenek, csoportosuljanak és eredményeik czélszerűen elosztódjanak. A társadalom és a közigazgatás vállalva létrehozhatják ezt a szerveződést, s ennek az egyik hathatós eszköze lesz az általam ajánlott „segítő nap” intézménye is.

Kérem a nagyérdemű Nőgyűletet, hogy ebben az irányban kogyeskedjék talán a megyebeli összes egyleteket evégett egy ad hoc szövetségbe vonni, s ekként az egész megye társadalmát szervezni. Előre is biztosíthatom, hogy a Nőgyűletet ebben a korszakos munkájában a hatóságok legbensőbb támogatásával segíteni fogom. Különösen abban a tekintetben lehetek segítségére, hogy a mennyiben a „segítő nap” szervezését vállalja, részéről az összes megyebeli egyleteket meg fogom keresni a Nőgyűlet által kiosztott feladatok teljesítésére s az összes hatóságokat felkérlem a Nőgyűlet felhívásainak társadalmi uton való teljesítésére és ajánlására.

HIRÉK.

Székelyudvarhely, aug. 17.

Heltai Ferencz.

Udvarhelyvármegyeének nagy vesztesége van. Meghalt egy férfa, ki bár nem itt született, nem közöttünk lakott, — de aki igazán szeretett minket, s akinek hatalmas öszeköttetése révén jelentős eredményeket értünk el.

Heltai Ferencz mint ujságíró kezdte meg szédületes karrierjét; jeles kertésze volt sokáig ami gyümölcsösünknek, de azután kinőtt a baráz-dánk és fáink közül és merész lélekkel vágott neki az akciózt, személyes szereplést, nyelvet, hangot, izmot és idegeket kivánó életnek. És birta a harcot és munkát ezekkel az eszközökkel is. Ő, mint ujságíró, nemcsak másnak gyűjtötte a munkát, hanem magának is.

Kerekfejű nemrég még köpczös, az utóbbi időben kissé megcsappant alak volt. Arcza azok közé tartozott, melyek makacsul fiataloskodnak, kivált ha nem egészen közelről nézzük. Derült arc és mindig szinczerizált rajta valami mosoly, mely félig rokon az iróniával. Okos ember volt, hiszen ha nem lett volna az, nem jutott volna el a főpolgármesteri székhöz.

Ő ott kezdte aktívan szerepet pályáját a Lipót-utczában s nagyon gyorsan kivált, vagy mint mondani szokták, törzsfőnökké emelkedett. Pedig nem volt díszszónok, nem volt megvesztegető hangja, pompázó eladása, aztán meg a környökei nem voltak megedzve a személyes érvényesítéséhez. Inkább zajt és feltűnést kerülő temperamentum volt. A mivel a város atyáit megfogta és a nohezen meginduló lábkuról levette, az a tudása, alapossága, higgadt argumentálása és biztossága volt. Az ő adatai és számai oly megdöntöhetetlenek voltak, hogy az ilyen érvölnek a tisztelt kályhagyárosok, nagyszállósok, üvegnyakresekedők, háztulajdonosok és divatárusok testülete szivesen megnyitotta a koponyája kisajtját, hogy beraktározza oda a mondanivalóit és a bizalmát, hogy bekvártélyozza a személyét. Így nőtt, emelkedett, tollasodott, millió apró-cseprő ügyet mérlegelve, tapogatva, szentbontva meg összerakva, mindenhez hozzászólva és mindenhez nekikészülve.

Ám, a hogy nem tudta az ujságírói asztal deleje magához lánczolni végképp, a városi ügyek sem elégitették ki ambícióját, mint a legtöbb törzsfőnök-társát. Baross Gábor már régebben bevitte őt oda, a hová csak nagyon keveseknek nyílt meg az aranykapu: a bizalmába. Innen pedig csak egy lépés volt az országháza.

Nem akarom a politikust vázolni, láttuk mindnyáján, hogy vándorolt ez a kerek fej, azzal

a tömérdek ismerettel, a Ház legkomolyabb bizottságaiba, az előadói székbe, a delegációba. Láttuk, hogyan vőgez ez az egy ember száz munkát: a képviselőházban, a városházán, a gázgyárban, melynek vezérigazgatója, a Hirlapírók Nyugdíjintézetében, melynek a fáradhatatlan elnöke volt és mindent teljes lélekkel, legözhözhetetlen, makacs szorgalommal. Életében soha fölöslegesen nem mondott, nem cselekedett, nem — irt. Még csak nem is autogott. Ugy be tudta állítani mindig a czirkalmát a viszonyokba, hogy azt a kört, melyet megvont magának, soha semmi meg nem bonthatta.

Szerencsésének sohasem vágta utját baleset vagy véletlen. Még akkor sem, mikor a pártja, a szabadelvű-párt, összeroppant és eltömette az ő oklándi mandátumát is. A siker e biztoskező mérnöke akkor is kiczirkalmazta a maga megostromolhatatlan körét a fővárosi községi választásaiban. S mit jelent az, a mikor a szerencse nem ismeri a véletlent? Bizonyára azt, hogy tulajdonképpen nem is szerencse az, hanem csak annak a látzata, melylyel a világ gyakran elcseréli az ember értékét.

Halála, ismételjük, nagy veszteség a magyar társadalomra, de veszteség Udvarhelymegyeének is, melynek letette ugyan egyik képviselői madatumát, de egy percze nem szűnt meg szeretni, vonzódni e megyéhez és annak közönségéhez, melynek sorában számos igaz barátot, tisztelt és elkötelezettet talált.

Legyon emléke áldott!

Ő Felsőége születése napján, 18-ikán, Ugron János főispán a Budapest-szálló külön termében obédet ad, melyon az egyházak, hivatalok és a katonaság vezető embereit látja vendégül.

Van vonatjárata. A 8-iki árviz a Küküllő mentén haladó vasutban jelentékeny károkat okozott. Különösen Décsfalván és Ujszékelynél mosta el erősen a töltést. A víz okozta károk helyreállítását a vasut igazgatósága nyomban munkába vétette, s így történt, hogy a 8—10 napra tervezett közlekedési akadályt sikertelenül eloszlatták, hogy 13-án este a rendes vonatjárata megindult. Amig a vonatközlekedés szünetelt, addig a postát szekérrel szállították fel Héjjasfalváról és számos panasz érkezett, hogy az érkezett csomagok jóformán kifordulva szolgáltatnak ki a czimzetteknek.

Iskolaavatás. A református kollegium új épületét, mint jelentették, szeptember 10-ikén, szerdán, avatják fel és adják át rendeltetésének. A közölt részletes program szeriut a vendégek 9-ikén délután 2 órakor érkeznek meg, s ugyanakkor jön meg *Kenessey Béla* püspök is. 10-ikén 10 órakor istentisztelet, ennek végeztével a tornacsarnokban ünnep, s utána 2 órakor a Budapest-szálló nagy termében bankett lesz. Az ünnepség meghívót a napokban küldik szét.

Áthelyezett hivatal. A földmivélségügyi miniszter a vargyasi kir. erdőgondnokaágot Oklándra áthelyezte, s a hivatal vezetésére *Berecs János* s. erdőmérnököt kinevezte.

Egy közég ünnep. A felsőföldalvai fog. és ért. szövetkezet felszentelési ünnepélyét a mult vasárnap tartotta meg. Az ünnepélyt Istentisztelet előzte, mely alkalomból a templom zsufolásig megtelt, a hol *Dénes Dezső* ref. lelkes szónoki hűvel, mely meggyőző érvekkel tartotta alkalmi ünnepi beszédét. A templomból kijövő ünneplő közönséget a székely zenekar fogadta és kísért a szövetkezet tágas udvarára. Ez időre már ugy meggyűlt a nép, hogy a nagy udvar és helyiségei szűkek voltak az egész közönség befogadására. Az ünnepély a „Hymnus” élénklésével vette kezdetét, majd az ünnepélyt szeretettől sugárzó szavakkal *Dénes Dezső* nyitotta meg, egyben üdvözölte a megjelent szép számú vendégeket is. A megnyitót követte az épület megáldása és ünnepélyes felavatása. A Hangya-központ kiküldötte üdvözölte az ünneplőket és a további munkára ösztökélte, *Szabó Nándor* főszolgabíró aliameréssel szól a tagok önfeláldozó szolgálatkészségéről, szeretettel kéri a polgári törvények szigorú betartá-

ára és dicsőretekkel emlékezik meg Dénes Dezső és Hetser Kálmánról a nép érdekében tett fáradhatatlan munkásságáról. — Ezután Hetser Kálmán mesterkéletlen szavakkal tartotta ünnepi beszédét, melyben az összetartás eredményeit eszeltu és további nehéz szociális közhasznú tevékenykedésre sarkarta és buzdította a tagokat. Fűbián Albertnek a tagok és Parajdi Károlynak az ifjuság nevében tett biztató szavai, zálogai a jövő eredményes munkájának. Hetser Kálmán felolvasa a Magyar Gazdaszövetség, a Marosvásárhelyi Székely Kirendeltség és Ugron János vármegyei főispánjának üdvözlő táviratait, mely utóbbiak melegséggel, szeretettel sugárzó szavakkal óriási lelkesedést eredményeztek. Az ünnepély végeztével, régi szokás szerint áldomáshoz gyűlt egybe az ünneplők sokasága, hol pohárköszöntőkben sem szűkölködtek a késő estéi órákig nyult a vidám társaság szives és barátságos együttlété. Hosszu volna az ünnepség tanulmányait, vagy erkölcsi hatását részletezni, de egyet mégis megörökítünk: Dr. Drexler Béla, a kirendeltség vezetője az épületet megtekintette s a látottak felett elragadtatással emlékezett meg s annak a meggyőződésének adott kifejezést:

— Az ily öntudatos munka, a tagok örengének ily eredménye, megérdemli a további célutadatos munkában az állam anyagi támogatását.

A Dalegyet ünnepélye. A Székely Dalegyet ma vasárnap este 8 órakor, a Barkóczy-féle kórhelyiségben a Magyar Dalszövetség által ajándékozott koszorú ünnepélyesen felavatja. A felavató beszédet Dr. Benedek Aladár ügyvédjelölt tartja. Belépti díj személyenként 1 K. és a tisztviselőket az ársvizkáróultak segítségére adják. Műsor után táncz lesz. A közönség meleg pártfogásába ajánjuk derék egyesületünk estélyét.

Vadászterületek feltöltése. A Vadász-társaság a napokban tartott közgyűlésében úgy határozott, hogy a társaság bérletében álló összes területen, kivéve a márfalvi és homoródszentmártoni területeket, melyeken a vadászat folyó évi aug. 15-énvozi kezdetét, folyó évi szeptember hó 1-ig a nyulra való vadászás bármely módja (hajtó eb, vizala, csarkésés, hajtás, les stb.) tilos, ugy-szintén tilos bajlóbból bármely más vadra is vadászni. Továbbá a felsőboldogfalva oklándi törvényhatósági utól nyugatra, valamint az almai ut baloldalán fekvő patakfalvai, árvátfalvai és felsőboldogfalvai vadászterületeken, egészen Kénos, Telekfalva és Bikafalva határáig a folyó 1913—14. vadászati évadra a vadászat általában tiltottatik, s így azon területeken sem cserkésés, les, hajtókkal vagy bármely ebbel való vadászás sincsen megengedve.

A városi állatorvossal Székelyudvarhely városnak régi idő óta baja van. A város rövid időközökben egymásután hagyják el a megválasztott állatorvosai. Most is lemondott a jelenlegi Sód Bálint. Kérvényét a képviselőtestület 14-ikén tartott közgyűlésben tárgyalta, amikor az azonnali felmentést egy helyettesítő állatorvos beállításától tette függővé; ellenkező esetben az állatorvos csak a hó végével távozhatik állásából.

Orbán Balázs emlékülőp. A Szejkefűrdőn pénteken délutánra tervezett Orbán Balázs emlékülőpély, a kedvezőtlen időjárás folytán elmaradt.

Jegyző választás. Parajd község a napokban tartott gyűlésében Benkő Mózeset segédjegyzőnek megválasztotta.

Egy erőszakos szinigazgató. Tréfas, de egyben erőszakos ember Neményi Lipót szinigazgató, ki társulatával ezidő szerint Szamosújvárt tartózkodik, illetve Thália jeles papjai és papnői itt várják be, hogy elmenjenek a fecekék, hogy megjöjjon az őz, s ők ujra megkezdjék a munkát. Hogy azonban legyen, hogy hol kezdjék meg ezt a munkát, tevékeny igazgatójuk addig sem pihen, sőt olyan lázas tevékenységet fejt ki ez irányban, hogy az valóban megindító volna, ha nem volna egy kis szépséghiba a dologban. A derek Neményi ugyanis a tavasz folyamán megkereste Székelyudvarhely város polgármesterét, Gothárd Jánost az iránt, hogy társulata részére a Szinügyi bizottság a bevonulási engedélyt szeptember hóra adja ki. A polgármester a direktor kérését a bizottság elé terjesztette, egyben pedig táviratilag értesítette Neményit, hogy az engedély kiadása tekintetében a bizottság határozni fog. A bizottság össze is ült, s az enge-

délyt a szintén pályázó Dr. Márffy-nak határozta kiadni, ki október hóra kérte a bevonulási engedélyezését, s így Neményi eleest az engedélytől abból a szempontból, hogy a szerzett információk szerint a Márffy társulata erősebb s így inkább hivatott a város közönségének kényes igényét kielégíteni, de meg aztán a társulatok nyáron szervezködnök s az ujonnan összeállított tagok szeptember hóban élék gyermekkorukat, vagyis azt az időt, a mikor összetanulnak s egy év ószjátóának alapjait megvotik, tehát mindenestre előnyösebb egy társulatot októberben szivesen látni, mint szeptemberben kiállani az összetanulás próbáit. Azonban míg a Szinügyi bizottság ezt a határozatot meghozta volna, Neményi a gyulafehérvári gyalogezred parancsnokának egy gyilatkozatát küldötte meg a polgármesternek, melyben annak kijelentésére kérte fel az ezredparancsnokság a polgármestert, hogy ide vajjon egy katonai színházi zenekar eljöhet-e, s nem-e kell esetleg politikai demonstrációtól tartani? A polgármester készleggel kitöltötte az ivet, vagyis kijelentette, hogy Székelyudvarhelyre a katonazenekar bármikor nyugodtan jöhet, s itt semmiféle demonstrációtól nem találkozik, sőt. A Szinügyi bizottság döntése, mely Dr. Márffy-nak tette oda a szini idényt, ugy látszik a kerület hiányában levő Neményit kinosan érintette, ki a napokban ide is utazott, hogy a bizottságot határozata megmástitására kérje. Kérését arra alapította, hogy neki a bevonulást okvetlen meg kell engedni, mert ő a gyulafehérvári katonai zenekart a történet nyilatkozat alapján szeptember hóra szerződtette stb. stb. Mikor látta, hogy eredményt nem lehet elérni, elutazott, s most egy szamosújvári ügyvéddel próbál az irányban operálni, hogy de neki így, de neki úgy, az engedélyt szeptemberre ki kell adni, vagy — hiszen a város kártérítést. Bizonyos jóleső örömmel tölt el, hogy egy szinigazgató ilyen nagy ambícióval törí magát a város után, azonban mégis szükséges volna a részéről meggöndölni, hogy méltánylandó ugyan a vendégjog, de mikor valaki erőszakkal akarja magának a vendégjog élvezetét biztosítani, ez egy kissé a tolakodás jellegét hordja magán.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásiügyi miniszter Nagy Kornélia turkevei áll. polgári leányiskolai helyettes tanitónő a székelyudvarhelyi polg. leányiskolához segédtanitónővé; Holmann Berta székelyudvarhelyi polg. leányisk. helyettes tanitónő, ugyanazon iskolához segédtanitónővé kinevezte.

A földgáz tanulmányozása. A pénzügyminiszter több hazai és külföldi bank, illetve országól alakult syndikatust bízott meg a földgáz országos kihasználásának tanulmányozásával és a tanulmányok ellenőrzésére és előmozdítására a pénzügyminiszter elnöksége alatt egy bizottságot alakított. A tanulmányokat Alton S. Miller, a Humphreys & Miller new-yorki cég tagja és Frederic Garoleuer Clapp geologus new-yorki lakosok végzik, akikhez mint hazai szakértők Vutskó Ferencz főbányatanácsos és dr. Böck Hugó főiskolai tanár, főbányatanácsos vannak bocsátva. A tanulmányoknak a tervezett vezeték mentén fekvő városok és községek összes közigazdasági és egyéb viszonyaira is ki kell terjeszkedniök. A tanulmányok sikerének biztosítása érdekében a belügyminiszter most felkérte Udvarhelymegye alispánját, hogy a mennyiben akár a tanulmányokat folytató amerikai szakemberek, akár a melléjük rendelt magyar szakemberek, akár a kolozsvári m. kir. kutató bányahivatal, akár a tanulmányok vezetésével megbízott syndikatumnak vagy az ellenőrző bizottságnak kellően igazolt megbízottja illetve tagjai személyesen vagy írásban az alispánhoz fordulának, a tanulmányok czélját előmozdító adatok vagy felvilágosítások iránt, azok az illetők rendelkezésére bocsátjani és tanulmányaiknak eredményességét minden rendelkezésére álló eszközzel előmozdítani sziveskedjék.

Uj zongoratanitónő. Maráth Aranka, Maráth József szabiskolai tanár leánya, a fővárosi zene-konzervatoriumban kitűnő sikerrel tette le a zenetanitói képesítő vizgát. Az új zongoratanitónő nemcsak a gyakorlati zongoratanitástól ad leckéket, hanem a zeneelméletből és összhangzattanból is. A már eddig is előnyösen ismert és szép sikereket felmutató zenetanitónőt melegen ajánljuk a gyermekeiket zeneoktatásban részesítő szülők figyelmébe.

Nagyboldogasszony napját, a Mária menyemenetelének és Szent István első magyar királyunk halála évfordulójának ünnepeit nagy fényvel ünneplte meg a kath. egyház. Az ünnepi misét Pál István apát főesperes pontifikálta papi segédlettel, a szentbeszédét Décsi Lajos s. lelkesítő tartotta. Oroszhegyi egyházközségnek e naphoz kötött bucsuja szép csodában folyt le s a távoli vidékről össze sereglett hívőknek Kiss András ottai plebános tartott szent beszédet.

Népnevelési Egylet a földmivesek gyermekelért. A vármegyei népnevelési egylet programjába vette a falusi földmivesek gyermekeinek kiképezését a földmives iskolákban. Az egylet elnöksége készséggel jár közbe, hogy a folyamodó földmives gyermekek az algyógyi, tordai, csikszereadi földmives iskolához teljes állami ösztöndíjjal felvétessenek. Czél ezáltal az, hogy okos és képzett kisgazdákat nyerjenek a községek, kik nemcsak képesek lesznek kisgazdaságukat praktikusabban művelni, hanem mint tanult és művelt emberek hivata legyenek társadalmi és közigazgatási téren is vezetőivé lenni a községek. Bárkinék, ki földmives gyermekek elhelyezésre, illetőleg kiképeztetésre érdekében ez egyesülethez fordul, szivesen szolgál az elnökség részletes felvilágosítással.

Három csillag. Három csillag mögé rejtőzik az „Edith” című regény szerzője, kinek munkáját, a mai magyar társadalom mesteri tolla megirt regényét hétről-hétre közli folytatásokban a „Uj Idők”. A magyar családok kedvelt hotilapjának az e heti számában ott találjuk Szomaházy István bájos elbeszélését, melynek címe „A fiatalos szigete”, Gizeverné György Ilona cikket a londoni hamupipőke-bálokról és Somlay Károly erős, magyar életlő lüktető novelláját, a „Béla lakodalmat”. Falu Tamás, Lórincczy György, Molnár Imre versei, Scossa Dezso elbeszélése, czikk a lawa-tennis leghasznosabb szabályairól, stb. egészíti még ki a lap szövegrészét, míg a képek közül kiemeljük Nagy Vilmos művészi rajzát, fényképet a pápa nyaralásáról, az új balkáni háborúról, a miskolci barlanglakásokról stb. Az Uj Idők előfizetési ára félévre 10 K, negyedévre 5 K. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VI., Andrásy-ut 16. szám alatt van.

Közmunka összeírásai és kivetési lajstrom 1914. évre elkészült s az 15 napi közzevmlére ki van téve a városi számvvevőségi hivatalban, hol az érdekeltek azt megtekinthetik.

Elszámolás. Felkértek a következő sorok közléseére: A Bogözben f. hó 3-án rendezett jótékonczelné táncmulatságon felülfizettek: Balázy Sándorné, Bedő Ödön, Szabó Gyula 1—1 és Dr. Kassay István 2 K-t, amit a rendezőség ez uton köszönettel nyugtáz. Az összes bevétel 105 K, kiadás 104 K 30 f.

Havasi csendélet. Az oláhfalvi határhoz tartozó Bagolykő tőjkének a csiki Gábor Mihály bács esztenája, kinek kutyája a mult héten egy emberkoponyát hozott elé. Az illető kimulása nem történhetett nagyon régen, mivel bajusza (vörösbárga színben) még rajta volt. A csendőrást get értesítették, akik a nyomozást meg is ejtették. A nép inkább gyilkosságnak, mint balesetnek tartja a titokzatos esetet.

Félve őriz minden anya kis kedvescztét a nyári hőség veszedelmei ellen, melyek a csecsemők közül minden évben oly számos áldozatot követelnek, mert a legtöbb esetben egy megfelelő, megbízható táplálék hiányzik. Adjon azonban gyermekének Nestlé féle gyermeklisztet, mely már nemzedékről nemzedékre sok ezer esetben oly fényesen bevált és akkor-nemcsak sok bánatnak veszi előjét, hanem gyermeke nagyszerű fejlődésében és gyarapodásában is gyönyörködhetik. Próbadozokat kívánatra teljesen díjtalanul küld a Henri Nestlé cég, Wien, I., Biberstrasse 177.

Védik a határt. Romániában fenyegető módon lépett fel a kolera és a vésszes járvány már eddig is sok áldozatot követelt magának. A romániai hatóságok ugyan — elég okatlanul — titkolni igyekevenek a veszedelmek, ez azonban nem befolyásolhatja a magyar hatóságokat abban, hogy széleskörű intézkedéseket ne tegyenek a járvány Magyarországra való áthurcolásának megakadályozása érdekében. A belügyminiszter intézkedett, hogy a brassói alispán Predealon s a utasok egészségét vizsgálatát rendelje el, egyben járványorvos kiküldetése iránt is intézkedett.

Oláh tanítók mozgolódásai. Szinte hihetetlen az a vakmerő mozgalom, mely valójában a magyar államessze ellen irányul az erdélyi és magyarországi oláh tanítók részéről. Nemzetiügyi alapon való szervezkedés végett — a meghívó szerint — Clujban (Kolozsvár) kongresszusa gyűlének öszo s az oláh iskola jogainak szent védelmére hívják mindenhonnan öszo az oláh értelmiséget. Felvonják a zászlót, melyre írva van: oláh iskola, oláh oktatás, az oláh tanító jóvalta és az oláh nép felvilágosítása. Egy kicsit sok is a jóból. És ezeket az embereket tartja a magyar állam busás kongruával. Hiszük, hogy résen lesz a kormány s a kijózanító zubanyt ad a mámoros álmadóknak.

As időjárás elváltozása. Az utóbbi évtized rendellenes időjárásai azt a hitet keltették az emberekben, hogy az évszakok tekintetében eltulodás történt. Az időjárásnak folytonos rendellenessége ezt a hitet évről-évre szilárdítja. A kérdés tudományos részét illetőleg érdekesen nyilatkozik Defant Albert dr. a bécsi időjárás-intézet tudós tanára, ki azt mondja, hogy akkor beszélhetünk Középeurópa időjárásai viszonyainak megváltozásáról, ha pontosan vezetett és feldolgozott adatok állanak rendelkezésre az évtizedekkel ezelőtti időjárásról. Feltűnő változás évtizedek alatt nem igen vehető észre. Afrika északi partvidékein évszázadokkal ezelőtti római tartományok gazdag városai virultak, most pedig a vidék pusztas és sivár, mert nincs vize, nincs esője, de nem lehetetlen, hogy néhány évszázad múlva nagy víz-tömegek ismét pompás termőföldé tegy a sivatagot. A kérdésben egyébiránt még nem tudunk bizonyosat, a tudomány ebben csak tapogatózik.

x Anyák figyelmébe százasorosan csak azt lehet ajánlani, hogyha gyermekük a 4—5-ik hónapot elérte és az elválasztás ideje következik, tanulmányozzák a Phosphatine Faliere-el való táplálást ugy, hogy az elválasztás pillanatától kezdve a gyermekáplálás gondolai és feladataival tisztában legyenek. Biztosítani a gyermek erőteljes fejlődését, jó csontképződését és a fogzás sima lefolyását a Phosphatine Faliere alkalmazásával lehet a legjobban. E kitűnő tápszer más nem szorult dicsőre, kapható minden gyógyszerárban.

Állati betegségek. Sertésvész megszűnt Kőröspatak községben. Sertésvész fellépett szorványosan Székelyudvarhely városban. Sertésorbáncz megszűnt Székelymuzsna, Homoródtene és Kányád községekben. Bivalyvész fellépett járványosan Városfalva községben, szorványosan Oklánd községben. Bivalyvész megszűnt Városfalva és Felsőrákos községben. Rühkór megszűnt Erdőfüle község lóállományában.

Csendélet Erdővidéken.

Az erdővidéki hősök, akik, mint megirtuk, valami huszonötön támadtak meg két csendőrt és verték felholtra, immár a székelyudvarhelyi kir. ügyesség börtönében várják, hogy gaztetükért a méltó büntetést elnyerjék. A székelyszádbosai eser a mult vasárnap történt. A szádbosai fürdőn szoktak ugyanis a nyári vasárnapokon öszegyülni Vargyasról, Olasztelekről és Szádbosról az ifjak. Most 3-ikán is nagy volt az ivászat, — mint onnan írják — s a rendre Tamás Tamás és Marosán Elek csendőrök ügyelték fel.

A fürdő tulajdonosa figyelmeztetett egy szádbosai legényt, hogy a virágokat ne térdesse, bár azt is mondják, hogy nem a virág volt az ok az öszzetűzésre, hanem hogy a szádbosai legények előre készültek csuffá tenni a csendőröket. Menten előkerült a bicika. A fürdőtulajdonos védelmére előálltak a csendőrök. Az akaratoskodó és hepcziáskodó legénnyel szemben az altiszti iskolába készült és — Székelyszádbosot kivéve — a Kormos montén tapintatos, alapiában véve derek embernek ismert Tamás csendőr öszetűködés nélkül akarta végét vetni az incidensnek. Hiába. Az egyre kiélesedő helyzet, mire fegyverhasználatot igényelt, akkorra a két csendőr körül oly erős gyűrű képződött, hogy moccanni se tudtak. Mintegy negyvenen zudultak rájuk. Agyba-főbe

verték őket és az elvett fegyverrel leszúrták mindkettőt. Tamás aligha marad életben.

A nyomozást Resner Gerő csendőrhadnagy, illetve az okládi járási őrmester, a bardoczi őrmester és tíz csendőr végeztek és letartóztatták: Kolombán Sándort, Samut, Ferenczet, Rózsa Sándort, Lőrincz Samut, Balló Mózeset, Demeter Albertet, Nyágulj Györgyöt, Bogdán Györgyöt, Kolombán Albertot, Demeter Lajost, Pált, Tóka Istvánt, Lázár Albertet, Demeter Vilmost, Bot Pált, Kolombán Gáspárt, Mikea Jánost, Farkas Jánost, Farkas Ignácot, Kolombán Sándort, Rózsa Jánost, Kovács Lajost, Simon Gáspárt.

A jómadarakat már 4-ikén, hétfőn reggel öszefogdosták, azonban Székelyudvarhelyre 10-én, vasárnap délután szállították be. A marcsona legények öszelánczolva, hátukhoz kötve hozták be a karókat, melyekkel a csendőröket majdhogy agyon nem verték. A csapat, ahogy végig vonult a csendes vasárnap délután a városon, érthető szennációt keltett.

x A „Vasárnapi Újság” augusztus 17-iki száma feltűnően érdekes, pompás képzőanyagot közöl a Krakóban található magyar emlékekről, Gerevich Tibor szakavatott cikkével, a gaudi világkiállításról, a határrendőrség működéséről, a galántai talajjavító-gép-bemutatóról, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Kvassey Ede és Grazia Deledda regénye, Kosztolányi Dezso verse, Gyagyby Dénes novellája, stb. Egyéb közlemények: Szinyei József, Propper Dávid, Seffer László arcképe, Milkovszki lengyel író emlékezése a magyar szabadságharcban való szerepléséről, képek a gyorsíró-kongresszusról, a keszthelyi felhőszakadásról s a rondes heti rovatok: Irodalom és művészet, sajkjárték stb. — „Vasárnapi Újság” előzetésítésre negydevre öt korona, „Világkrónika”-val együtt hat korona Megrenpelhető a „Vasárnapi Újság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz. Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

KÖZGAZDASÁG.

Terményvásár Kolozsvárott.

A Kolozsvári Kereskedelmi Csarnok választmányi ülésén a vezetőség részéről az az indítvány tétellett, létesítessék egy intézményszerű terményvásár, melyen minden ösztendőben eladásra kerülőnek az erdélyi mezőgazdasági termények. Az eszmét a választmány lelkesedéssel fogadta s elhatározta, hogy érintkezésbe lép az Erdélyi Gazdasági Egylettel s egy közös 14 tagú bizottság kezeibe teszi le a terményvásár rendezésének ügyét.

Az eszmét az Erdélyi Gazdasági Egylet is elfogadta s a kiküldött bizottság tagjai az Erdélyi Gazdasági Egylet részéről Sperker Ferenc jószágigazgató, továbbá Tokaji László, az Erdélyi Gazdasági Egylet titkára lettek. A bizottság elnökekül dr. Kocs Mibály miniszteri tanácsos, a földművelésügyi miniszterium erdélyi kirendeltségének vezetője kéréttel fel.

A terményvásáron eladás tárgyát képezi mindenféle mezőgazdasági termény. A mostani speciális erdélyi viszonyok szerint különösen árpa, zab és lóhere, továbbá lencse és gyümölcsfajok közül az alma lesz, amiben nagy kínálatra lehet számot tartani. Megfelelően mutatkozik a kereset, ugy, hogy pl. a gyümölcsvásár iránt néhány németországi kereskedő érdeklődése érkezett be. Buzában és rozában viszont az ideai termés sok kívánni valót hagy maga után, ugyannyira, hogy a várható mennyiség még a legszűkebb erdélyi kereslet sem fogja kielégíteni. Eppen ezért érdeklődnek már a malomtulajdonosok az iránt, hogy találjanak Erdélyen kívüli árúajánlatot is.

Az az ösztatlan érdeklődés, mely ugy kereskedői, mint a gazdaközönség körében a terményvásár iránt mutatkozik, jogosan enged arra következtetni, hogy minden várakozást meghaladó sikerrel fog lezajlani az első terményvásár, melynek ideje október hó második felére lett megállapítva.

Erdélyi méhészek vándorgyűlésüket ma tartják Nagysármáson Br. Jósika Gábor elnöke alatt. A vándorgyűlésen az udvarhelymegyei méhészegyesület képviselőiben többen vesznek részt a vármegyéből. A vándorgyűlés után kirándulás lesz a kissármási gázkutakhoz.

Peronoszpóra a kereszturi járásban. A szőlő peronoszpóra betegsége a kereszturi járásban hivatalos megállapítást nyert. A baj a fürtökre vetette magát. A fürtök megvédése szempontjából bőséges permézetés szükséges és a nedves fürtök rézkénporozandók.

Kolozsvári gazdanapok. Minél inkább közeledik az országos földbirtok politikai nagygyűlés ideje, annál nagyobb érdeklődés és mozgalmas készülődés mutatkozik országszerte. A jelentések sorozatát nézve megállapíthatjuk, hogy az anyaországból igen sokan vesznek részt egy a gyűlésen, mint a kiállításban. Erdélyből az öszes gazd. ögyletek felvonulnak, részt vesz tehát az Udvarhelyvármegyei gazd. egyesület is, még pedig impozáns számban. A gazdakörök sorából pedig a székelydályai kör képviselőjét látjuk a jelentkezők sorában. Az országos kiállításra beérkezett jelentkezők sorában nagyobb kollekcióval szerepel a vármegyéből a méhészegyesület. Sajnos, hogy a kiállításban a vármegyéből nem sokan vehettek részt az elemi károsodások s a terméketlen ösztendő miatt.

Házinyultenyésztés fellendítése érdekében — miot az Erdélyi Gazda közli — a földművelésügyi miniszterium kedvezményes áron tenyésztésre alkalmas házinyulakat öszt. ki. Jelentkezőket aug. 31-ig fogadnak el a vármegyei gazd. egyesületek.

Szerkesztői üzenetek.

Parajd. Ötömmel vettük, s azt, miután erre a számrára már kiszedve volt, a következőben hozzuk.

K. R. Az asszonyi megbízhatatlanság kezdete az asszonyi kacsérság. Száz asszony közül, aki eféle kalandba ereszkedik, körülbelül ötven bele is ég, legtöbbszörre maga sem tudja, hogyan.

Tartalékos. Eppen jelen számunkban közöljük, hogy ezirányban is megtörtént az intézkedés, s a főispán előterjesztését kedvezően intézték el. Politikai hatósága után igazolja a szabadságlóra való igényjogosultságot a katonáéktól és hadgyakorlattól szabadul.

— H. A régi megállapított szabály tekintetben: valóbányász jól esnek a kézcsók, nem csókulunk kezét; de ha érezzük, hogy rosszul esik, akkor csókulunk.

J. M. O. Valószínű, hogy a táblabírák gavallérai, mint azt Jókaiában szépen olvashatja, a hólygokat jobban tisztelték, előkényebbek voltak irántuk, nem traktálták per „maga”, de nem is beszéltek róluk annyit ciziummal és annyi sok rosszat. A diezkrét dolgok akkor igazit titkok voltak s a nő becsületét a férfias szigor őviate.

Nyiltér.

A negyedik oklevél.

Holmi falusi mende-mondákból kifolyólag, nagygalambfalvi Petro Száva Albert (saját gyártmányú nemességi előneve káméleon bőrről) tanító, három oklevél tulajdonosa (saját állítása szerint) egy kizárólag női társaságban, hol férfi nem volt jelen, engem egy védetelen, intelligens lányt, megbotozással és rugásokkal fenyegetett meg. Mivel más uton magamnak elégtételt nem szerezhetek, azon tiszteletteljes kérossal járulok az igen tisztelt olvasóközönség, de különösen a t. tanítói karhoz, hogy tegye bírálat tárgyává, helyesen tettem-e ezeket után azt, hogy nevezett három okleveles tanítót „paraszt”-nak neveztem? a negyedik oklevelet emlígtve ki róla.

(Nagygalambfalva.) *Jakab Mária.*

Felölös szerkező: BECSEK ALADÁR.
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Marosvásárhely sz. kir. város
internátussal

egybekötött
Felső Kereskedelmi Iskolája

két tagozatból áll:
Fiu felső kereskedelmi iskola

(az 1912/13. tanévben 186 tanuló volt)
Női felső kereskedelmi iskola

(az 1912/13. tanévben 80 tanuló volt).

Mindkét iskola három évfolyam.

A fiúvendékek az intézet modern berendezésű internátusában, a leányvendékek a „Bethlen Kata” intern. nyernék elhelyezést.

Fiuiskolában évi tandíj K 120—

Női iskolában évi tandíj K 150—

Fiuinternátusban az évi ellátás díja K 850—

Leányinternátusban „ „ „ K 600—

Bővebb felvilágosítást ad az igazgatóság.

Szép piros paradicsom 1 klg. K. —24
 Savanyítani való ugorka 100 drb 1:60
 Őzei baraczk 1 kilo K. 1:20
 Csemeszölő 1 " " —80
 Valódi csemege méz . 1 " " 1:70
 és más ujdonságok, továbbá conservék, sajtok,
 különleges likörök 5 kilos postacsomagokban szállít
 utánvét mellett

Bihari Béláné csemege kereskedő
 BUDAPEST, Főherceg Sándor-u. 26. sz.

Szám 18—913.

Árlejtési hirdetmény.

Az Udvarhelymegyei közkórháznál 1913
 évre szükséges 600 köbméter tűzifa beszer-
 zése céljából árlejtést hirdetek. A szállítandó
 fa mennyiség száraz hasábos kemény bükkfa
 kell, hogy legyen, ajánlatok 200 köbméter
 mennyiségre is elfogadhatnak.

Vállalkozni ohajlók kötelesek 1 koronás
 bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatokat 50
 korona bánatpénzzel ellátva folyó év augusztus
 26-ig hozzám annál inkább beadni, mert
 a később érkezett ajánlatok figyelembe nem
 vétetnek.

Az árlejtési tárgyalás a kórházi iroda
 helyiségebe f. év augusztus hó 27-én d.
 e. 10 órakor fog megtartatni, hol a feltételek
 is megtudhatók.

Székelyudvarhely 1913 aug. 5.

Dr. Imreh,
 kórh. ig. főorvos.

Védjegy: „Horgony”.

**A Liniment. Capsici comp.,
 a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyult hatásos, mely már
 sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult
 közhívnél, oszónál és meghűléseknél.
 Figyelmeztetés. *Silány hamisítványok
 miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és
 csak olyan eredeti üveget fogadjunk el,
 mely a „Horgony” védjegyű és a Richter
 cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva.
 Ára üvegekben K.—80, K 1.40 és
 K 2.— és úgyis minden gyógyszer-
 tártárban kapható. — Főraktár: Török József
 gyógyszerésznél, Budapest.
 D.E. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”.
 * Prágában, Elisabethstrasse 5 nou. *

**Elsőrendű kész butor-
 raktár. :: :: ::**

**Asztalos, esztergályos
 és kárpitos műhelyek.**

A m. tisztelt közönség szíves
 figyelmébe ajánlom a
 legeszerübbtől a leg-
 modernebb butorokkal ::
 felszerelt ::

butorraktáram

Saját asztalos-műhelyem-
 ben rajz szerint elkészíték
 bármilyen kivitelű butort.
 Minden egyes darabért
 garanciát vállalok. :: ::

Modern ebédlők. Kálisoszobák.

Szíves pártfogást kér

Balázs Károly
 butorraktáros és esztergályos.

Első varrógépraktár

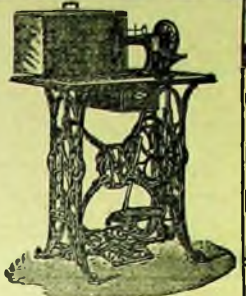
Dus választéku s a legkiválóbb készítményű

**varrógépek, löpor, disz-
 áruk, vadászfegyverek**

elsőgyártmányu szakmába vágó jól berendezett vas-
 kereskedésünkben jutányos árak mellett beszereshetők.

RÖSLER és GÁBOR vaskereskedése

Székelyudvarhely. Fiókiüzlet: Székelykeresztúr.

Kőbányai sör!!

A legjobb hírnevű **DREKER-féle**
 „Korona” és „Dupla márciusi sör”

Első Magyar Részvény Sörlőzde
 „Udvari” és „Góllát Maláta sör”

kizárólagos főraktár Udvarhelymegyében

Rösler és Gábor czégnél
 Székelyudvarhelyt és Székelykeresztúron.

Vidéki és helybeli megrendelések hordók
 és naponta frissen töltött palackokban
 pontosan lesznek eszközölve.

Szám 577—1913.

Árverési hirdetmény.

Felsőboldogfalva község tulajdonát ké-
 pező korcsmaház melléképületekkel és italmé-
 rési joggal együtt 1914. január 1-től kez-
 dődő 3 (három) évre haszonbérbe adatik 1913.
 szeptember 22-én d. e. 9 órakor Felsőbol-
 dogfalva község házánál tartandó nyilvános
 árverésen.

Kikiáltási ár évi bér 2000 K, bánat-
 pénz 10%-a.

Írásbeli zárt ajánlat bánatpénz mellék-
 lésével elfogadatik, ha a feltételek ismerése
 igazolva van.

Utóajánlatok nem fogadhatnak el.
 Árverési feltételek a közs. bírónál vagy
 a körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.
 Felsőboldogfalva, 1913. aug. 5.

Bedő Sándor, kjegyző. Bíró Sándor, k. bíró.

Egy okos fej
 minden alkalommal

**Dr. DETKER-féle vanilin-csu-
 kor á 12 f.**

használ a drága vaniliacső helyett.

Ez a legjobb fűszer tészták, kakaó és tea-
 csokoládé és krémek
 kuglupf és mártások
 tejszín, pudding és
 torták részére. :: ::

Finom vagy cukorporral keverve min-
 denemű tészta behintésére páratlan
 és rendkívül kiadós, így kuglupf, fánk
 császármarcsa stb.

1 csomag á 12 f., póto 2-3 csövet.
 Mindenütt kapható millió recepttel.
 Tészták sütésé- Dr. Detker sütőpor 12 f.
 hez csak a valódi használandó.

AZ EST
 a legjobb magyar napilap.

Hirei frissek és igazak!

Közgazdasági rovata a gazdasági élet minden
 mozzanatáról számot ad. sportrovata a
 sport minden eseményeiről hűen beszámol.

Bel- és külföldi napi eseményeit
 a legmegbízhatóbb tudósítók távirati és telefon-
 jelentései alapján a leg hamarabb közli. ■ ■ ■

AZ EST megjelenik a fővárosban déli 1-kor
 és a reggeli első gyorvonattal
 érkezik városunkba.

Ára 6 fillér.

Csak 50 kor.

1 garnitur elegáns ebédlőkészlet
 az alábbi összeállításban:

36	darab lapos tányér
12	„ mély tányér
12	„ csemegés tányér
2	„ leves csésze
2	„ mártás csésze
2	„ mártás csésze alj
2	„ pecsenyés tál
2	„ kompótos tál
2	„ zöldágyas tál
2	„ tésztás tál
2	„ sórtartó

Finomabb ebédlőkészletek, teás, kávé,
 feketés készletek és üvegáruk nagy-
 választékban legocsóbb árban kapha tók

Márk Testvérek
 kereskedésben Deák-tér 14. szám)

Szolid és pontos kiszolgálás.

GYŰNTÖRŰ, MARADANDÓ ÉRTÉKŰ ARANY ÉS EZÜST AJÁNDÉKTÁRGYAK
 beszereshetők

ISZÁKOVITS BERNÁT MUÓRAS, ES
 ÉKSZERESZNÉL
 Székelyudvarhelyt, Deák-tér 12. sz. (Pénzügyi palota mellett)

hol a legjobb és legegység kivitelben kaphatók eredeti **OMEGA**,
SCHAFFHAUSEN és **CHRONOMETRE** inga és sebórák, arany és ezüst
 ékszerék, gyűrűk, nyakláncok, idenczok, briliáns gyűrűk és fűgők.
 Ezüst és alpacca dísz tárgyak. Ezüst evőeszközök, doborművek,
 jardniarok, állványok, kompótos tálok, kávé és teadékszletek,
Szemüvegek és mindenféle optikai szerek.
 Mindenféle javításokat elvállalok és azonnal pontosan eszközölök.
 Koczkázat kizárva. Szabad megtekintés vételkényszer nélkül.

Olesó és alkalmai árak nyári újdonságokban
Hirsch Rudolf divatüzletében

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 25. szám.

Elegánsan **férfiöltönyök** bol és külföldi szövetekből selyem és sersel bérelve:
 K. 16, 20, 26, 30, 35, 40, 45, 50, 52, 64.

Újdonság felöltőkben dubl és angolszövekek
 K. 16, 20, 26, 32, 35, 40, 44, 50, 54, 60.

Finom és tartós fin iskolatöltönyök 6 éves-től 16 évesig.

K. 5, 8, 11, 14, 16, 18, 21, 24, 26, 30.

A nagyrádjemi közönség szives pártfogását és támogatását kéri kiváló tisztelettel

Női nyári kabát újdonság
 Kor. 14, 18, 20, 24, 29, 32, 38, 40, 44, 48, 55 és feljebb.

Pongyolák creton, delén, posztó, etaminból
 5, 9, 11, 16, 20, 24, 26, 28, 31, 35, 40, 45

Nagyválaszték tartós férfi és női fehérneműek, cipők és mindenemü divatcikkekben.

HIRSCH RUDOLF.

Eladó háztelkek.

A Fűrdő-utcában, a Tábor-utcában, Solyosi- és Bálint-utcák folytatásában háztelkek részletfizetésre ölenint 3—8 koronáig eladók. Felvilágosítást ad: **Simó Mátyás** Székelyudvarhely Bethlen-utca.

THIERRY A. Gyógyszerész BALZSAMA

Utolérhetetlen hatású tüdő- és mellbetegségeknél, enyhíti a katarust megzúntíttl a fejdalmat okozó köhögést. Torokgyulladás, rekedtséget és gégegyaklat megzúntíttl, valamint lást, köhögést jóhatású gyomoröccs és kolika ellen. Gyógybálatán aranyor és általán háztelkekben, tisztítja a veséket, átvagygyújtó és elöregíti az emésztést. Kitűnően bevált fogfájásnál, oldalfogak, szájbübnél, valamint az összes száj- és fogbetegségek, bőffégs ellen megzúntíttl a száj- vagy gyomorból eredő bűzt, jóhatású pantikaglistatknál. Meggyógyít minden sebet, sebhollyat, orbáncot, láztdl eredő hólyagot, kelét, szemölcsöt, égési sebeket, mákfajtytt testrészeket, varrt és bőrlépt. Főbálatnok ellen kitűnő hatás. Minden hátnál kitűnősen infúozza, kolera és máa járványknál kérdő legyen.

Irjunk: **THIERRY A. Órangyal-gyógyszertárnak** Pregrada, Rohitsch mellett.

12 kla vagy 6 dupla vagy 1 nagy specialüveg 5 K 60 f. Nagyobb rendeléseknél jelentékeny árengedmény

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs

Megoldályos a megszűntet vérmegisztál, fájdalmas operációtát leggyakrabban feltelegezd tess. Hasznalatos gyermekégsz nöknél fájó emlök, tejszűrdítés, rekedés, emésztégszégység ellen. Orbánc, feltört lábholtt, sebeknél, dagadt végtárgy, crontese, fájóké, újszülés, szülés, lérés, végső vagy szülés által okozott sebeknél kitűnő gyógybálatán szer, légsz testek elhávolításáa mint: úrgg, szátká, por, sebet, tübe stb. "Kínócsak" harcsholttak képrőmlynek, valamint RAK ellen, féreg, rot-báda, környgyölés, hólyag, égés, felők, hószó betegségeknél előforduló főlfevécnél, verkeleséknél, főlfolyásnál valamint kipállás esetén cacceméknél stb. kitűnő hatás.

2 tégely ára 3 K 60 f. a pénz előzetes beküldéee-vagy utánvét mellett kapható. Budapestben kapható Török József gyégtárban, valamint az ország legtöbb gyégszertárban. Nagyban kapható Thalmayer és Seitz, Kochmeister utódal és Radanovits Testvérek drogeriáknban Budapestben. — Aból alács leshat ott rendeljünk körreventől:

THIERRY A. Órangyal-gyógyszertárból Pregrada, Rohitsch mellett.

jutányos árban megrendelhetők a BECSEK D. FIA könyvnyomdában. ::

Pénzkölcsönöket
 4 1/2% kamatozással
 közvetít Csomor József, megyei árvaszék.

Feltűnő olcsó árak!

6 szem. étkező készlet	15 K-tól feljebb
12 szem. étkező készlet	30 " "
6 szem. teás készlet	7 " "
6 szem. kávé készlet	7 " "
Mosdókészletek	10 " "
Függő lámpák	5 " "
6 szem. vizes készlet	3 " "

Valamiut itt föl nem sorolható mindenemü üveg, porcellán, lámpa, képek, tükrök, lázi és vendéglői berendezések, sport- és utazócikkek, chinaezüst-árak és gyerek-játékok olcsó árban kaphatók:

DRAGOMÁN-czégnél
 Székelyudvarhelyen.
 Villamos izzótestek:
 Fémzálas 2 kor. Szévszálas 70 Allér.

KOLLARIT-BÖRLEMEZ
 KAUCSUK-KOMPOZITIOVAL BEVONT RUGANYOS, VIHARBIZTOS ÉS IDŐTÁLLÓ SZAGTALAN FEDÉLLEMEZ. A JELENKOR LEGJOB TETŐFEDÉLLEMEZE

Végtelenül tartós.
 Régi zindelytetők átfedésére kiválóan alkalmas. — Sem mázolni, sem mészlével bekenni nem kell.
 Kapható Székelyudvarhelyen: **GYERTYÁNFFY J. FIAI UTÓDA**
 vaskereskedésében

Hallotta-e már?
 Egész világ beszél róla, hogy az eredeti

Pfaff varrógépek

utolérhetetlen minőségű, könnyű, zajtalan varrása és harisnyafoltzásra egyformán alkalmasak. Egyeduralítás és főraktár Egyben felhívom a n. é. közönség b. figyelmét jól berendezett **Vas-, szerszám- és konyhafelszerelési** üzletemre, melyekből nagy raktárt tartok és a legolcsóbb napi árban számítom. — Szives pártfogást kér mély tisztelettel

ENGLER JÓZSEF

A Kremeneky **Metallum** fémszálas izzólámpa nem törékeny és sokáig ég.
 Kapható: **Márk Testvérek** fűszer és csmegeüzletében Székelyudvarhelyen.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu **PORTLAND CEMENTET** ajánl olcsó áron a **PORTLAND CEMENT-GYÁR BRASSÓ** (Kugler és Társai.)
 Itt helyben kapható: Rösler és Gábor czégnél.